

Echa Breslau we Wrocławiu

Wrocław (niem. Breslau) jest niezwykle popularnym miastem wśród turystów polskich jak i zagranicznych. Jedną z przyczyn dla jakich zwiedzający tak licznie przybywają do Wrocławia jest architektura i obiekty zabytkowe miasta. W planie wycieczki po mieście nie może zabraknąć takich miejsc jak Most Grunwaldzki (niem. Kaiserbrücke) czy Hała Stulecia (niem. Jahrhunderthalle). Jednak czy na uwagę nie zasługują również inni, niemi świadkowie historii miasta? Szyldy reklamowe, nazwy zakładów naprawczych, kawiarni czy ślady po kulach, które zniszczyły fasadę budynku nie zwracają na co dzień uwagi mieszkańców czy turystów odwiedzających miasto. Jednakże i one są częścią historii Wrocławia. W ostatnich latach miłośnicy miasta tworzyli zbiory dokumentujące te niewielkie obiekty. Zainspirowany ich poczynaniami postanowiłem wykorzystać dostępne narzędzia technologii GIS, które pozwalają na zwizualizowanie oraz usystematyzowanie zebranych obiektów w odniesieniu przestrzennym.

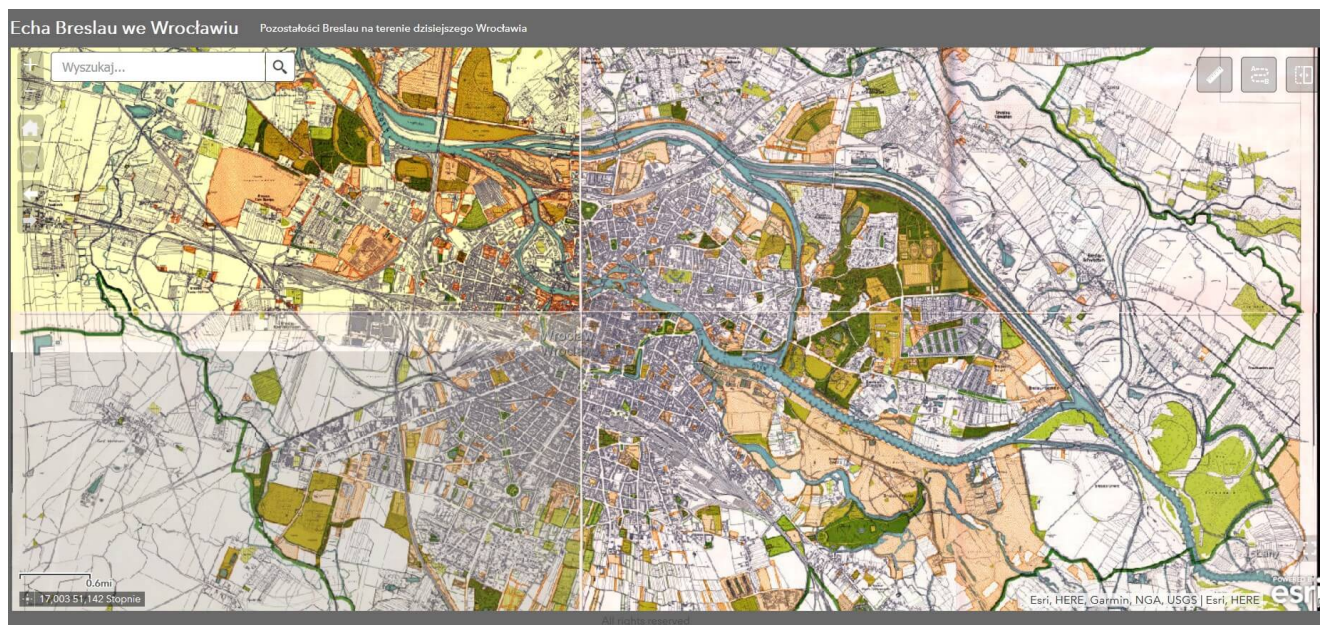
Wrocław, czyli niemieckie Breslau

Breslau – była to nazwa nadana w XVIII wieku przez ówczesnych, niemieckojęzycznych mieszkańców miasta, która przetrwała do roku 1945 [1]. Dzisiejsi mieszkańcy Polski znają to niemal 700 tysięczne miasto [2] pod nazwą Wrocław.

Ostatnie lata, przed zasiedleniem Polaków w tym rejonie, odznaczały się szybkim rozwojem miasta. Sugeruje to chociażby wspomniana Hała Stulecia, która gościła takie osobistości jak Fryderyk Wilhelm [3]. Koniunktura wywarła również wpływ na obywateli miasta, którzy chętnie otwierali lokale usługowe, zdobiąc je reklamami widocznymi po dziś dzień.

Niestety, w 1945 roku Breslau było również świadkiem tragicznych wydarzeń związanych z obroną miasta. Ocenia się, że ok. 70% zabudowy zostało zniszczone. Te tragiczne

wydarzenia również odcisnęły swoje piętno na architekturze miasta. Ślady po uderzeniach pocisków nadal widoczne są na wielu kamienicach z okresu.

Rys. 1. Mapa Wrocławia w skali 1 do 10 000 z 1934 r.

Niedostrzegalni niemi świadkowie historii

Idąc ulicą często nie przykuwamy uwagi do tego jakie elementy architektury mijamy. To ciekawe, ale gdy zaczniemy rozglądać się po okolicy, zobaczymy wiele obiektów, obok których do tej pory przechodziliśmy obojętnie.

Tak jest w przypadku pozostałości po czasach, gdy miasto nosiło nazwę Breslau. Tylko obiekty pochodzące z tego okresu zostały wzięte pod uwagę podczas mapowania. Co więcej, wyróżniono i sklasyfikowano dwie klasy obiektów: **Ślady walk** oraz **Napisy w Breslau**.

Postanowiono, iż do klasy **Napisy w Breslau** będzie można przypisać takie atrybuty jak **adres**, **przeznaczenie napisu**, na jakiej **powierzchni i z jakiego materiału** został wykonany, **data** pozyskania, **wysokość** na jakiej znajduje się obiekt, **treść** oraz **tłumaczenie** tekstu na grafice, czy **stan zachowania**.

Ślady walk to przede wszystkim orientacyjna **ilość śladów**

przypadająca na dany punkt adresowy, **adres**, **wysokość** na jakiej znajduje się obiekt, **data** pozyskania.

Ważnym elementem dla obu klas jest **fotografia** zjawiska, która wizualizuje informację przestrzenną i ułatwia jego lokalizację w terenie.

Rys. 2. Napis na ul. Paulińskiej, oznaczający zakład szewski dla modnego obuwia właściciela P. Dzialla, (niem. Werkstatt für moderne Fussbekleidung, P. Dzialla).

Rys. 3. Zniszczona elewacja budynku – przykład śladów walk, ul. Hallera. (źródło własne)

Pozyskiwanie obiektów do bazy danych

Na podstawie historycznej mapy Wrocławia pochodzącej z 1934 r. w skali 1:10 000 [4] oraz zbiorów internetowych, artykułów i książek o historii miasta wyselekcjonowano potencjalne obszary, w których mogą występować obiekty odpowiednie do utworzenia bazy danych.

Ze względu, iż prace wymagały zmapowania obiektów w terenie, zdecydowano się na jednoczesne pozyskiwanie informacji przestrzennej wraz z metadanymi o obiekcie. Idealnym narzędziem do tego typu prac jest aplikacja **Collector for ArcGIS**, która po pobraniu na telefon zamienia go w podręczny odbiornik sygnału GPS wraz z możliwością szybkiego wprowadzania opisu do pozyskiwanego rekordu w bazie danych.

Kontrola mapowania bezpośrednio w serwisie ArcGIS Online umożliwiła wprowadzanie korekt pozyskiwanych danych, a w szczególności metadanych, które mogły zostać niepoprawnie wprowadzone przez pomyłkę operatora.

W sumie zebrano **68 Napisów w Breslau** oraz **40 Śladów walk**.

Rys. 4. Napis „Nie palić” (niem. „Nicht rauchen”) na elewacji budynku przy ul. Robotniczej (źródło własne)

Opracowanie aplikacji 2D „Echa Breslau we Wrocławiu”

Na podstawie opracowanej bazy danych utworzono aplikację „Echa Breslau we Wrocławiu”, którą można odnaleźć pod tym linkiem:

<https://bit.ly/2CSIZ7Q>

Aplikację utworzono w **Web AppBuilderze**, który umożliwia dodanie takich funkcji jak **Wyznacz trasę**, która pozwoli doprowadzić użytkownika do obiektu, czy **Lupa** – narzędzie

porównawcze warstwy historycznej (mapy Wrocławia z 1934 r.) z teraźniejszą (np. *Ciemne, szare płótno*).

Ze względu na liczne zagęszczenie obiektów w niektórych dzielnicach miasta, zdecydowano się na zwizualizowanie obiektów za pomocą **klastrów**. W efekcie czego, eksplorowanie danych stało się łatwiejsze.

Rys. 5. Aplikacja „Echa Breslau we Wrocławiu” z włączoną funkcją Lupa, która umożliwia porównanie warstw. (źródło własne).

Crowdsourcing – wzbogacenie bazy danych aplikacji „Echa Breslau we Wrocławiu”

Pomimo, iż obiektów w projekcie ponad 100 to nadal istnieje wiele pozostałości po czasach, gdy miasto zamieszkiwała niemieckojęzyczna społeczność. Można to stwierdzić na podstawie ilości zbiorów tworzonych na forach i stronach internetowych.

Z tego powodu zdecydowano się zwrócić do **wszystkich pasjonatów historii Wrocławia**, którzy kolekcjonowali do tej pory „echa” Breslau. Jeżeli również **Ty Drogi Czytelniku** posiadasz wiedzę na temat tego typu obiektów we Wrocławiu – **podziel się** nią z innymi zainteresowanymi.

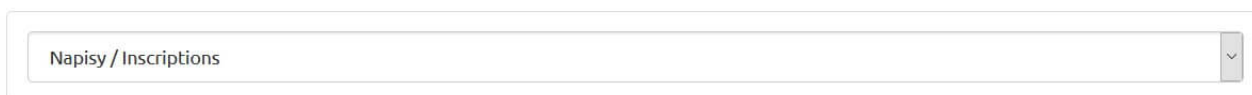
Właśnie na tym polega **Crowdsourcing** – dane zbierane są przez użytkowników Internetu i udostępniane dla innych osób zainteresowanych daną tematyką [4].

W przypadku tego projektu, dodanie kolejnego obiektu jest niezwykle proste. Wszystko dzięki **Formularzowi Geograficznemu (GeoForm)**, który sugeruje krok po kroku jakie elementy należy wprowadzić, aby obiekt klasy **Napisy w Breslau** bądź **Ślady walk** został dodany do zbioru poprawnie.

Formularz Geograficzny (GeoForm) został oparty o tożsame kryteria jak w przypadku zbierania informacji przez autora pracy. Jednakże dodano dodatkową opcję – każdy obiekt można (ale nie trzeba) uzupełnić o **swój własny pseudonim, który pozwoli zapisać się w historii** również współtwórcy projektu.

Całość została opracowana w języku angielskim: <http://arcg.is/1yK5Ty> oraz polskim: <http://arcg.is/0uSaLG>.

1. Wybierz formularz

A screenshot of a web form showing a dropdown menu. The selected option is "Napisy / Inscriptions". The dropdown arrow is visible on the right side of the menu.

2. Wprowadź informację

A screenshot of a web form for entering information about an inscription. The form contains several fields:

- Adres / Address (*)**: A text input field.
- Data wykonania zdjęcia / Date the picture was taken (*)**: A date picker field with a calendar icon.
- Wysokość (piętro) / Height (floor)**: A dropdown menu with "Wybierz..." selected.
- Materiał wykonania / Material of production (*)**: A dropdown menu with "Wybierz..." selected.
- Stan zachowania napisu / Condition of the inscription**: A dropdown menu with "Wybierz..." selected.
- Czy napis został odrestaurowany? / Has the inscription been restored?**: A dropdown menu with "Wybierz..." selected.

Rys. 6. Fragment Formularza Geograficznego (GeoForm) „Echa

Breslau we Wrocławiu". (źródło własne).

Czy napisy i ślady po kulach to domena Wrocławia?

Stolica Dolnego Śląska to nie jedyne miejsce, w którym do dzisiaj zachowały się ślady minionej epoki. Z pewnością istnieje wiele miast, które posiadają pozostałości po walkach czy chociażby szyldy reklamowe jak ten we Lwówku Śląskim. Czy jeśli w 10 tysięcznym mieście możliwe było zebranie kilku pozostałości po wcześniejszych mieszkańcach w jeden dzień, to jak wiele podobnych pamiątek kryje się w innych miejscowościach w Polsce?

Ufam, iż projekt będzie stale się rozwijał i zostanie utworzony portal dla wszystkich możliwych znalezisk, pozostałości po poprzedniej ludności zamieszkującej regiony dzisiejszej Polski. Tak, aby upamiętnić historię, która każdego dnia znika pod nowymi warstwami farby i tynku.

Dalszy rozwój projektu można śledzić na stronie <http://olovegis.com/crowdsourcing-breslau/> oraz profilu **OLove GIS** na portalu Facebook.

Rys. 7. Szyld sklepu – niegdyś w posiadaniu pana Maxa, Lwówek Śląski. (źródło własne)

Źródła:

[1] Davies N., Moorhouse R., 2003, *Mikrokosmos. Portret miasta środkowoeuropejskiego*, wyd. 2, przeł. Pawelec A., Znak.

[2] Oficjalna strona Urzędu Statystycznego we Wrocławiu: <http://wroclaw.stat.gov.pl/> (data dostępu: 20.09.2018).

[3] Oficjalna strona Hali Stulecia: <http://halastulecia.pl/o-hali/historia-hali/otwarcie-hali/> (data dostępu: 21.09.2018).

[4] Strona poświęcona tematyce GIS i projektowi „Echa Breslau we Wrocławiu”: <http://olovegis.com/crowdsourcing-breslau/>.